

Yttrande från Hitachi Energy

Över Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033 (I2021/02884)

Hitachi Energy är en global teknikledare inom hela värdekedjan av kraftgenerering, överföring och distribution av elkraft. Det omfattar integration och sammanlänknings av elnät, kraftöverföring, lösningar för distribution och automation och ett komplett erbjudande av högspänningsprodukter och transformatorer. Vi arbetar för att accelerera en hållbar energiframtid för alla och skapa ett flexibelt, hållbart och säkert energisystem.

Vi har en lång historia i Sverige sedan 1883 och anställer drygt 5 900 medarbetare främst i Västerås, Ludvika, Piteå, Figeholm och Landskrona, och växer med drygt 100 personer varje månad. Vår omfattande verksamhet bidrar avsevärt till Sveriges insatser inom energiomställningen samtidigt som den spelar en nyckelroll för svensk export och den globala verksamheten inom Hitachi Energy. Företaget är mitt uppe i en stor tillväxtresa driven av den gröna energiomställningen och planerar under de kommande två åren nyanställa över 2 000 personer i Sverige.

Synpunkter

För att uppnå Sveriges och näringslivets hållbarhetsmål samt säkra en konkurrenskraftig industri behövs effektiva person- och godstransporter inom hela landet. För Hitachi Energy är det särskilt prioriterat att följande åtgärder vidtas i infrastrukturplaneringen för perioden 2026-2037.

- Järnvägskapacitet för tunga godstransporter måste prioriteras bättre i tilldelningsprocessen och det behövs ökad bärighet, profil och kapacitet för tunga transporter på järnvägen.
- Järnvägskapacitet till hamnar med tillräcklig kapacitet måste prioriteras för att säkerställa effektiva och hållbara leveranser till hela Sverige och världen.
- Höj taket för trimningsåtgärder för att möjliggöra kapacitetshöjande åtgärder.
- Persontransporterna behöver också utvecklas för att säkra kompetensförsörjningen till nyckelindustrier i Sverige, det gäller i synnerhet att:
 - Påskynda planen av tågläget vid Finnsletten i Västerås;
 - utveckla Bergslagspendeln för att möjliggöra resor till och från Ludvika-Västerås under en timme och 30 minuter, samt underlätta för färd vidare mot Stockholm och övriga Sverige.
- En samlad politiskt viljeinriktning avseende hamnar för tungtransporter samt kapacitetshöjande åtgärder i dessa hamnar

Utvecklade synpunkter

Uppgradera järnvägen för tunga godstransporter samt påskynda planerade insatser

Järnvägen behöver uppgraderas vad gäller ökad bärighet för godstransport av tunga laster, exempelvis essentiella komponenter för dagens och framtidens ökade kraftöverföring som ofta väger upp till 450 ton. Utvecklingen går mot än större och tyngre komponenter (t.ex. transformatorer) som behöver transporteras inom och från Sverige. Tilldelningsprocessen behöver ta hänsyn till godsets dignitet och göra prioriteringar för att möjliggöra transporter av detta slag. Därvid krävs ökad bärighet, profil och kapacitet på viktiga järnvägsstråk såsom i Bergslagen, med större

möjlighet för bättre redundans och tillförlitlighet (t.ex. sidospår, omledningsmöjligheter), samt järnvägsaccess till hamnar med tillräcklig bärighet.

Hitachi Energy välkomnar åtgärder i planförslaget som innebär att järnvägen effektiviseras genom att trafikering med längre, tyngre och större tåg på fler järnvägssträckor möjliggörs. Dessa åtgärder ökar också järnvägstransporternas tillförlitlighet och kan således hjälpa oss flytta mer godstransporter från väg till järnväg.

Dock ser vi att mer än hälften av åtgärderna i projektet längre, tyngre och större tåg ligger för närvarande efter 2026. Behovet för dessa tunga transporter behövs redan nu och utvecklingen går snabbt mot ännu tyngre godstransporter. Vi förordar således att planerna framflyttas för att skyndsamt färdigställa stråken för längre, tyngre och större tåg. Så länge åtgärderna inte slutförts i sin helhet kan inte heller nyttan av kapacitetsförstärkningen realiseras – ingen transformator kan transporteras till elnätbolag eller industriföretag om bara en del av sträckan klarar bärighetskraven.

Tillgången via järnväg till hamnar med tillräcklig kapacitet måste prioriteras för att säkerställa effektiva och hållbara leveranser till hela Sverige och världen.

Kapaciteten för järnvägen är inte den enda pusselbiten för att transportera den tunga gods av exempelvis transformatorer, som är nyckelkomponenten i den gröna omställningen. I dagsläget så ser Hitachi Energy en stor brist på alternativ på hamnar som kan hantera denna gods, men även järnväg till dessa orter. Där det finns framkomlighet kan hamnens kapacitet vara den begränsande faktorn och där hamnen har kapacitet att hantera godset så kan inte godset köras. Detta skapar en enorm sårbarhet i leveranskedjorna, något som alla insett de senaste åren är av största vikt att skapa redundans inom. Med ett inträde i Nato blir denna redundans ännu viktigare.

En annan dimension i denna fråga är att det saknas ett övergripande organ som kan se helhetsbilden i denna infrastrukturkedja där järnvägen och hamnen opererar frikopplade från varandra.

Hitachi Energy välkomnar en utredning där man ser över möjligheterna till att Trafikverket får ett utökat ansvar att hantera frågor som rör riksintresse och får mandatet att göra insatser som sammankopplar hela kedjan från järnväg och ut till sjöss via hamnar. Frågor som exempelvis kan avgöra betydande satsningar i Sverige som innebär ökade skatteintäkter, arbetstillfällen och export tas inte med i beräkningen när en hamn fattar beslut om sin verksamhet och kan innebära stora förluster Aktiebolaget Sverige. Utan ett organ som kan överse dessa delar och få en helhet i kedjan riskerar näringslivet fortsatt leva i extremt sårbara situationer där de exempelvis enbart har en väg till enbart en hamn. Och om vägen till eller själva hamnen skulle äventyras kan det få ödesdigra konsekvenser för det enskilda företaget men också Aktiebolaget Sverige i längden. Så i det bästa intresset för Sverige måste det skapas mer möjligheter till redundans för svenska företag i deras leveranskedjor.

Höj taket för trimningsåtgärder för att möjliggöra kapacitetshöjande åtgärder.

Förutsättningarna ändrar sig i en allt snabbare takt och det behövs ett flexibelt system för att möta upp dessa föränderliga förutsättningar. Trimningsåtgärder är en viktig pusselbit i denna situation och Hitachi Energy välkomnar översynen av kostnadstaket för dessa åtgärder som idag omfattar utvecklingsinsatser upp till en kostnad på 100 miljoner kronor.

Effektiva persontransporter för att säkra kompetensförsörjningen för framtidens hållbara industri

Tillgång till rätt kompetens är en knäckfråga för industrins framtida konkurrenskraft, vilket gäller särskilt för de kunskapsintensiva framtidsindustrierna inom elektrifiering och energiomställningen. Den industriella utvecklingen förutsätter tillgång till rätt kompetens, vilket i sin tur förutsätter ett utökat upptagningsområde genom t.ex. arbetspendling.

Hitachi Energy välkomnar därför Trafikverkets ambition att åtgärderna i förslaget till nationell plan ska bidra till god tillgänglighet för näringslivet med förbättrade pendlingsmöjligheter för att vidga såväl arbets- som bostadsmarknader och förbättra matchningen mellan arbetstillfällen och arbetstagare. Mot denna bakgrund är det av särskild vikt att satsningar görs för att stötta den industriella utvecklingen i två prioriterade, närliggande och sammanlänkade regioner.

För det första bör ett tågläge inklusive förbättrad spårinfrastruktur till Finnsletten i Västerås inkluderas i infrastrukturplaneringen. För det andra behöver trafiken på Bergslagspendeln förbättras för att möjliggöra resande under en timme och 30 minuter mellan Ludvika-Västerås samt för genomresande till Stockholm. Det inkluderar även reseutnyttjande till och från Finnsletten.

Finnslätten genomgår en spännande utveckling där flera näringslivs- och offentliga aktörer nu samlas och satsar gemensamt. Hitachi Energy tror på Finnslätten och dess framtida utveckling, men transportinfrastrukturen behöver stärkas både på kort och lång sikt. Transporterna behöver vara effektiva och hållbara, det betyder elektrifierade transporter och vi är övertygade om att ett tågläge på Finnslätten är bästa vägen att gå tillsammans med övriga förstärkningar av transporterna till området.

För kompetensförsörjningen och fortsatt tillväxt är transporterna avgörande. Det bidrar till vidgat upptagningsområde för nuvarande och framtida medarbetare, inte minst när hela Mälardalsregionen behöver mer kompetens inom energi- och klimatomställningen. Tillgänglighet för resor med tåg till Stockholm och även till Ludvika, där Hitachi Energy har sin största verksamhet och tillverkning, är också avgörande. För att dessa transporter ska kunna elektrifieras effektivt behövs ett tågläge på Finnslätten för att möjliggöra resor med järnväg från Ludvika till Västerås och Finnslätten och vidare till Stockholm. Särskilt för att locka arbetskraft ur ett internationellt perspektiv behövs transporterna förbättras, inte minst för oss som ett stort företag i expansion och med global konkurrens om kompetensen. Satsningar i Sverige riskerar annars att utebli och förläggas på andra platser till nackdel för svensk konkurrenskraft, export och genomförandet av världens energiomställning.

Västerås 15 april 2024

Tobias Hansson

vd, Hitachi Energy i Sverige

Siros Jahanfar

Government & Institutional Relations Lead - Sverige